

GRAVITY

Redan innan hans första animation gjorde honom berömd hade Magnus Wallin jobbat med blod. Verket *Bloody Mary* (1994) bestod av fem liter på trappan till det göteborgska City-galleriet spilt blod, lika mycket som det finns i en människokropp. Den här kombinationen av aggressivitet och oskyddad patetik är jag inte säker på att ha stött på någon annanstans än i Magnus Wallins konst. Det mod som krävs för att göra blodsverk ska inte underskattas. Man tycker ju nästan synd om verken och konstnären innan man ens har sett dem, som man gör om barn med så omöjliga namn att de helt klart kommer bli mobbade i skolan (i alla fall om jag gick där). Blodiga verk kommer att bemötas av folks allra enklaste reaktioner, de kommer att driva med dem, avslöja det pretentiösa i tilltaget, det ooriginella och det plumpt oraffinerade. Man får ha förståelse för det: att bli speglad i blod är inte precis en skänk från ovan. Men ha i minnet att även den reaktionen är en del av verket! Wallin jobbar mycket med känslor, inte minst negativa och oönskade sådana. Två andra verk från 1994 bestod till stor del av åskådarens skräck. I *I live here* fick galleribesökaren trycka sig mot entréväggen för att inte nås av den ilska schäfer som konstnären hade kopplat i rummet. Och i *Watch out* placerades åskådaren mellan två sådana skällande vakthundar. Beträktarens reaktioner på de situationerna utgjorde uppenbarligen en stor del av verkens innehåll. Så är det med blodsverken också. De skapar nästan en scen framför sig där samhället tillåts uppträda i egen låg person. Varför samhället snarare än individen? För att åskådarna i sina första reaktioner inte är mer olika varandra än två arga katter, de är reducerade till ett släktbeteende. Och om det är något som vetenskapen har visat så är det att människosläktet är lera i händerna på vetenskapen, politiken, marknaden och religionen. Genom varje snabbt och irriterat avfärdande kommer därför samhällskroppen framträda, men som underordnad verket, som en funktion hos det. Vilken sprudlande lycka kan man inte känna vid den tanken!

Idén om en Magnus Wallin-utställning utan film väcker ett intresse hos mig på som om det vore på gränsen till något man inte borde göra. Jag älskar hans filmer, men vad händer om man bara konfronteras med hans objekt, med den primitiva råhet som finns i dem? Det är faktiskt en ny situation. Ofta gjord för rituellt bruk använde den så kallade primitiva konsten sig av geometri eller sirligheter eller harmoni för att skyla den ohyggliga verkligheten. En skål som hos Mayafolket kom till pass när religiöst slaktade människors inälvor skulle läggas någonstans var så fint utformad att innehållet själv försvann tillräckligt i bakgrunden för att Henry Moore skulle kunna finna en för honom avgörande inspiration av rent estetisk art. Däremot har en slaskig blodskonstnär som Hermann Nitsch väl aldrig kunnat göra sina grejer utan att inta själva prästens position i en extatisk ritual som transfigurerar blodet. Hos Wallin är det däremot själva materialet som är något av grejen, åtminstone inte dess omvandling till estetik. Det börjar där och i objektens outhärdliga saklighet och primitivitet. Ibland kan hans konst ge sken av att inta offrets position, trots att det är en som

kanske inte egentligen är delbar. Däremot utgör inälvorna i skålen och blodet i spegeln ett lager av verklighet som vi redan delar, kroppens position. Upplevelsen av den här "primitivismen" i hans verk kan nästan hotas av hans tekniskt och estetiskt avancerade filmkonst; som en förtroendeingivande gest lindrar en sådan films själva raffinemang chocken eller stöten som hans objekt förmedlar, precis som en Mayaskål gjorde. I den här utställningen kommer det försonande inslaget att fattas. Effekten av det är jag spänd på. Kan den enorma olycka som blod är så fort det runnit utanför kroppen verkligen passera utan att åskådaren känner svallet i sitt eget blod? Det känns nog, och blod luktar, men svårigheten ligger i att låta den känslan stiga till medvetande, inte slå ned den, hålla kvar den, se med den. Inte så lätt – men att se konst är heller inte som att titta i ett skyltfönster. En symbol får gärna plågas (Jesus på korset); betydligt svårare att acceptera är redan tanken på att man tycker om att stå och titta på en bild av en kropp som spikats upp en träkonstruktion för att lida; och blod utgjutet som konst – ge dig! Då sveper man hellre in sig i raffinemang, trots att konst rätt ofta är en fråga om att bli en mollusk i tittandet istället för en utklädd säl med överlägsen kultur.

Ett verk som *Cylinder* (2012) är en märklig upplevelse av en kropp som inte kan kringgås. Den precisa formen har något artificiellt och skrämmande över sig samtidigt som blod, tänker man när man går åt sidan, verkligen inte ska ha en form. Den är oupphörligen frontal, den tycks vända sig efter en, man känner en bit i ryggen att den förföljer en. Blodet kan tydligen inte vara stilla. När man sedan vänder sig om tittar man på den som på ett främmande föremål från en annan planet. Det måste vara så här mina barn känner sig när de ser Morran. I bilder på *Background* (2014) ser jag blodstänkta, nerblodade, nej blodbesudlade, nej bloddrypande, väldigt mycket blod är det i alla fall, vansinnigt mycket, så mycket att verket är en katastrof i sig. Till skillnad från verket *Gravity* (2013) förefaller blodet här inte komma ur verkropparna själva, det väljer inte fram från den övre kanten. *Gravity* är i sig blodfattiga kroppar, blodet verkar där uppstå i kontakten med omgivningen precis som en känsla av tomhet, sorg. Men här, i *Background* har blodet kommit utifrån, pannåerna har bevittnat eller kanske utsatts för det. Om det här är bakgrunden, vad är i så fall i förgrunden? Jag och mitt liv? Har blodet för övrigt inte måst komma från just den plats i rummet där jag står? Jag fantiserar om en märklig evighet som måste finnas i det hela när solen lyser på blodet, samtidigt som det är någonting väldigt distinkt förflutet över dem. De är tysta, stumma – som om blodet inte själv skrek med hela handen! Gör det det? Rutmönstret i pannåerna får dem att se ut som kakelvägg från ett fönsterlöst duschrum. Det är hemskt, är allt jag i brist på ord för det som far igenom min kropp tänker när jag ser *Background*; obehagliga, nej hotande rörelser i magen, utåt, uppåt, ovalt. Men det är inte allt: samtidigt far associationerna genom huvudet: gaskamrars hygieniska miljö – en association som också får stöd av de obehagliga duschmunstyckena i väggen, *Stock* (2011), kring vilka hårstrån tränger fram som enda kvarlevor – slakterier, kolteckningar av tomma rum för beställd och levererad död. Dessa associationer, tillsammans med det påträngande blodet och dess mängd, tillsammans med min absoluta vantrivsel kroppen

(rörelsen har nu nått halsen), äcklet, avskyn, svimningslängtan som finns i min kropp (jag rapporterar live nu), det är där orden brister... Det är för djävligt. Vad ska jag säga? Det händer nu. Det är här.

Objektens råhet som alltså inte ska försvinna genom estetisering bryts istället mot collagens skörhet. *Album* heter de och även om bilderna inte exakt är sådana som man stötte på i familjealbum så är det människor vi ser där snarare än kroppar. Och vi ser dem med ömhet. Själva collagen är små och det myckna tomma kring dem får bilddelarna att ty sig till varandra, som syskon under bar himmel i en öken av snö. Kring det hela finns en ljus varm ram. Omgivningen anfaller inte längre. En kropp med fyra ben utan bål besvarar min blick. Även det här är realism.

Lars-Erik Hjertström Lappalainen

/Lars-Erik Hjertström Lappalainen är en konstskribent som undervisar filosofi på Södertörns högskola och teori på olika konsthögskolor. Hans kritik har publicerats i diverse publikationer, som Art Papers, Springering, Site, Spike Art Quarterly, Kunstkritikk, OEI, olika utställningskataloger och inte minst i tsnok.se, för vilken han är redaktör. Till Klas Erikssons utställning på Kalmar konstmuseum för ett år sedan stod han för utställningsfanzinet Reptilhjärnans text och redaktörskap, producerad av Kk.